

VÝZVA POEZIE

Eliška Papcunová a Mateji Kosi

Ve dnech 1.–5. prosince 2014 se více než 50 lektorátů slovinštiny po celém světě zapojilo již po sedmé do projektu Světové dny slovinského jazyka (Svetovni dnevi slovenskega jezika). Projekt organizuje Centrum pro slovinštinu jako druhý/cizí jazyk (Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik) při katedře slovenistiky na filozofické fakultě lublaňské univerzity v rámci svého programu Slovinština na cizích univerzitách (Slovenščina na tujih univerzah). Akce se tradičně zúčastnily i oba lektoráty slovinštiny v České republice – na Karlově i Masarykově univerzitě pod vedením lektorů Andreje Šurly a Mateji Kosi.

Na 5000 řidičů v Praze a v Brně se jistě vyděsilo, když 3. nebo 4. prosince našli na předním skle svého vozu výzvu... Výzvu poezie. Papírek vypadal velmi podobně jako výzva od policie, která takto informuje řidiče o nesprávném parkování a vyzývá k zaplacení pokuty. Jejich zděšení či rozhořčení však záhy vystřídala úleva a vzápětí jistě také překvapení, neboť místo informace o pokutě „výzva“ obsahovala slovinskou báseň (v českém překladu).

Ve Slovinsku se tento projekt realizoval již osmkrát a vzbudil nemalý ohlas veřejnosti i médií. Stojí za ním *Institut IRIU* (Inštitut I(nspiracija) R(aziskovanje) I(novacija) U(metnost) – inspirace, výzkum, inovace, umění). Do České republiky ho přivezla autorka Glorjana Veber a realizovala ho zde s pomocí slovinského studenta literární komparatistiky a mladého básníka Aljaže Koprivnikara, který letos studuje v Praze, a řady dalších umělců a studentů. Na překladech se podílela většina současných aktivních překladatelů ze slovinštiny do češtiny (Lenka Kuhar Daňhelová, Alena Klvaňová, Aleš Kozár, Petr Mainuš, Luděk Marks, Hana Mžourková, Eliška Papcunová, Zdeněk Rejda, Martina Šaradínová a zařazeny byly i překlady

Františka Benharta), kteří přeložili básně dvaceti čtyř současných slovinských autorů (Aleš Debeljak, Alenka Jensterle-Doležalová, Jure Jakob, Milan Jesih, Aljaž Koprivnikar, Blaž Lukan, Brane Mozetič, Boris A. Novak, Iztok Osojnik, Josip Osti, Klara Otorepec, Klemen Pisk, Ajda Balderman Plesnik, Gregor Podlogar, Barbara Pogačnik, Andraž Polič, Katarina Ana Rakušček, Robert Simonišek, Muanis Simanović, Denis Škofič, Aleš Šteger, Glorjana Veber, Maja Vidmar, Uroš Zupan). Tato guerillová akce v Brně i v Praze vyvrcholila literárními večery, kdy zástupci autorů a překladatelů četli všechny texty v obou jazycích.

Projekt si, podle slov Aljaže Koprivnikara, klade za cíl nabídnout jiný pohled na „umělecké dílo a jeho vliv na společnost“, který je o to zajímavější, „když ho vystavíme odlišnému prostorovému a sociálnímu kontextu“. Ale nebyl by to příjemný trest za špatné parkování – místo pokuty si přečíst trochu poezie? Pokud jste však neměli to štěstí a za stěrači svého auta jste žádnou báseň nenašli, přinášíme vám několik ukázek alespoň zde na stránkách časopisu.

ALJAŽ KOPRIVNIKAR**Krasová krajina**

Nahoře nad námi oblaky.
Smyslu prázdné bílé páry.
Co nám skrývají?

Nahoře nad námi tichá bouře.
Jako kousek papíru víříme ve vzduchu.
Kolik času tedy zbývá?

Vítr nás žene skrze lány chomáčů páry.
Mezi námi a světem přeřezané žíly.
Poslední podzimní list padá mezi nás.

Na mém obličejí svítání, na tvé tváři ranní záře.
Někdo druhý vymaže mne, třetí zase tebe.
Na konci vítr zahladí oblaky.

Kraški pejsož

Zgoraj nad nama oblaki.
Smisla prazne bele pare.
Kaj nama skrivajo?

Zgoraj nad nama neslišen vihar.
Kot košček papirja se vrtinčiva po zraku.
Koliko časa torej preostane?

Veter naju podi skozi polja parnih grmad.
Med nama in svetom prerezane žile.
Zadnji jesenski list pada med naju.

Na mojem obrazu svitanje, na tvojem licu jutranja zarja.
Nekdo drug izbriše mene, spet tretji tebe.
Na koncu veter zabriše oblake.

(překlad: Alena Klvaňová)

Aljaž Koprivnikar (1987) je mladý lublaňský básník, student teorie literatury a literární komparistiky, toho času na studijním pobytu v Praze. Věnuje se také literární kritice. Jako jeden z hlavních organizátorů se podílel na realizaci projektu *Výzva poezie*.

Katarina Ana Rakušček (1991) je studentka anglistiky a literární komparistiky, překladatelka a mladá básnířka. Ve skutečnosti ale ničím z toho nechce být, ráda vaří a čte odbornou literaturu pro blbečky.

Denis Škofič (1985) pochází ze slovinského Zámurí a v Mariboru vystudoval slovinský jazyk a literaturu. Píše poezii, prózu a také literárněkritické články. Báseň v próze *Tam stál trávník*, kterou přinášíme, byla v roce 2011 oceněna v soutěži dosud nepublikovaných básní.

Uroš Zupan (1963) pochází ze slovinského Trbovlje a žije v Lublani. Od devadesátých let již vydal osm sbírek poezie a tři knihy esejí. Kromě vlastní literární tvorby se věnuje také překládání ze srbstiny, chorvatštiny a především angličtiny a v jeho poezii je znatelný vliv současné americké poezie.

Klemen Pisk (1973) píše poezii, krátkou prózu a rozhlasové hry, věnuje se studiu jazyků, překládá z polštiny a litevštiny. V současné době žije v Brně, kde se s ním můžete setkat na slovenistických literárních večerech, které často doprovází jako hudebník svými písněmi.

KATARINA ANA RAKUŠČEK**Báseň o květině**

v podstatě
 si nijak nepomůžeš
 když mě pošlapeš
 roznesu svůj pyl všude
 úmyslně
 a rozrostu se v legii stébel
 rozpínající se
 po tvé vzpřímené páteři
 přes čelní lalok
 přes tebe
 proti světlu

DENIS ŠKOFIČ

Tam stál trávník. Byl hluboce sehnut nad srnou a pásl se na ní. Svoji zelenou hubou ryl v sežehnuté trávě srsti a rval červené květy masa. Kvapně polknul celé jablko srdce, olověné pecky ani nevyplivnul.

Tam stála třešeň. Splétala hnízdo z vrabců a špačků. Leželi kolem ní jako otevřené ústřice, z nichž straky kradly šedé perly.

Tady a tam ležel člověk. Na jeho propadlých prsou byly znát rozhněvané pažby pušky, na které ještě před chvílí jezdil.

Pesem o roži

v bistvu
 si nič ne pomagaš
 če me pohodiš
 raztresla bom svoj pelod vsepovsod
 nalašč
 in se razrasla v legijo stebel
 vzpenjajočo se
 po tvoji pokončni hrbtenici
 preko čelnega režnja
 preko tebe
 proti luči

(překlad: Alena Klvaňová)

Tam je stal travník. Bil je globoko sklonjen nad srno in se pasel na njej. S svojim zelenim gobcem je ril po ožgani travi kožuha in pulil rdeče rože mesa. Hlastno je pogoltnil celo jabolko srca, niti svinčenih pečk ni izpljunil.

Tam je stala češnja. Pletla je gnezdo iz vrabcev in škorcev. Ležali so okrog nje kot odprte ostrige, iz katerih so srake kradle sive bisere.

Tu in tam je ležal človek. Na njegovih udratih prsah so se poznala podivjana kopita puške, na kateri je še maloprej jahal.

(překlad: Petr Mainuš)

UROŠ ZUPAN**Pomalá plavba**

Dnešní noc je klidné moře
a postel je vor, který nás drží
na hladině. Jak dýcháme, se mimoděk
dotýkáme a cvičíme se v pomalém

počítání na prstech. Jak ve spaní
se tiskneme k sobě, mimoděk stíráme
hranice mezi našimi teplými kůžemi
a sny, které by nás rády oddělily

a roztrousily v čase. Jedno dítě
se převaluje mezi námi. Druhé dítě
plave a vrtí se v tvém břiše.
Ticho je v každém z nás

rovnoměrně rozprostřené a postel
zajatá v bezvětrí. My dva jsme
jejími živými boky, ochrannou
ohradou ve světle a ve tmě.

KLEMEN PISK**Plž**

Načež spatří - za keřem slizkého plže – obra.
„To bude lahůdka!“ zvolá a už chystá ohniště,
na kterém ho upeče. Oheň na ohništi praská,
puká, prská a on hledí a hledí. Hledá rým na slovo
plž. Najde ho. „Strž, strž!“ vykřikuje. Ptám se ho, co
to znamená, to slovo jsem ještě neslyšel. „Ha ha,
nevíš, tedy jsi blázen ty, a ne já!“ Ha ha, nevíš,
že začátek jména Stržinar začíná na strž!“
Potom se pustí do plže – byl velký jako prase
– chytí ho a hodí jím o tvrdou skálu, dokud neskoná.
Chudák plž! Ještě před chvílí jsem ho sledoval, jak
chroupe hořkou travu a pase se mezi včelami na ne-
dalekém kopci.

Počasna plovba

Nocojšnja noč je mirno morje
in postelja splav, ki nas drži
na gladini. Ko dihamo, se nehote
dotikamo in urimo v počasnem

štetju na prste. Ko se v spanju
tiščimo skupaj, si nehote brišemo
meje med našimi toplimi kožami
in sanjami, ki bi nas rade ločile

in raztrosile po času. En otrok
se obrača med nama. Drug otrok
plava in lebdi v tvojem trebuhu.
Tišina je v vsakem od nas

enakomerno razporejena in postelja
ujeta v brezvetrju. Midva sva
njeni živi stranici, varovalni
ograji v svetlobi in v temi.

(překlad: Eliška Papcunová)

Polž

Nakar zagleda za grmom slinastega polža – velikana.
„To bo pojedina!“ vzklikne in že pripravlja ognjišče,
na katerem ga bo spekel. Ogenj na ognjišču škreblija,
poka, cvrči, on pa gleda in gleda. Išče rimo na besedo
polž. Najde jo. „Solž, solž!“ se dere. Vprašam ga, kaj
to pomeni, saj te besede še nisem slišal. „Ha ha,
ne veš, torej si norec ti, ne pa jaz! Ha ha, ne veš,
da se začetek besede Solženicin začanja na solž!“
Potem se zakadi v polža – ta je bil velik kot merjasec
– ga prime in meče ob trdo skalo, dokler ne izdihne.
Ubogi polž! Ni dolgo, odkar sem ga videl, kako zoba
tisto grenko travo in se pase med čebelami na bližnjem
griču.

(překlad: Zdeněk Rejda)